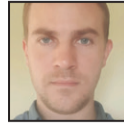

DEBATT

KRONIKK: 5500 tegn inkl. mellomrom.
HOVEDINNLEGG: 3500 tegn inkl. mellomrom.
UNDERINNLEGG: 2800 tegn inkl. mellomrom.

Send innlegg til debatt@dagbladet.no

ERIK EGELAND
 Debatt- og kronikkansvarlig
erik.egeland@db.no

GRETE FURU
gfu@dagbladet.no

■ NOlympics

OL for alle? Også for byene og boligene?

Motkrefter organiserer seg, ikke bare mot enkeltarrangement, men på permanent, global basis. Et første antiolympisk toppmøte ble organisert i juli 2019. Noe for norske MR-aktivister og idrettsutøvere?

■ KRONIKK

ERIK BERG
 Styreleder i Habitat Norge, nestleder i FN Habitats rådgivende gruppe for likestilling

I 1964 ble Kohei Jinno og kona Yamno tvangsflyttet. Japans «Nasjonalstadion» skulle bygges for de XVIII Olympiske leker (OL). «Et bidrag til nasjonens triumf» het det offisielt. Landet hadde reist seg etter en ødeleggende verdenskrig. Femti år senere, i 2013, flyttes familien igjen. «Nasjonalstadionet» skal utvides for et nytt OL. Nå får de ikke velge hvor de vil slå seg ned. Og kompensasjonen fra myndighetene er 1/6 av reelle utgifter.

OL i Japan var ment som et «recovery game» etter at jordskjelv, tsunami og kjernefysisk nedsmelting de siste årene har rammet hardt. Det motsatte har skjedd: byggekraner og -materialer er flyttet fra katastrofeområdene til idrettsanleggene i Tokyo.

EN RAPPORT FRA «Centre on Housing Rights and Evictions» (2008) anslår at

globalt fra 1998 og utover, er 2 millioner tvangsflyttet for å gi plass til OL. FNs bosettingsprogram angir samme tall for 2008–2020.

For globalsamfunnet blir et viktig spørsmål hvorfor Den internasjonale olympiske komité (IOC) gang på gang godkjenner utviklingsplaner som ødelegger bomiljøer og levekår? Ett svar er at IOC opererer innen en nyliberal verden. Det dominerende tenkesettet er «spis alt du kan – privatiser fortjeneste og sosialiser tap».

Investeringer i urbane megaprojekter tok særlig til etter finans- og boligkrisen i 2008. De har rasert nettverk av små eiendommer, gater, torg, lekeområder for barn, ungdom og møteplasser for voksne. Til tross for økt tetthet, privatiseres og de-urbaniseres byene. Sikkerhetsselskaper rykker inn også i OLs vertsbyer med stadig mer avansert overvåkingsteknologi. By-forskere kaller prosessene for POPS: «privatisation of public space».

For London OL i 2012 ble det utviklet en såkalt «defensible architecture». Ikke for tidvis å stanse terrorister men for permanent å begrense adgang og aktiviteter til «uønskete»: hjemløse, gateselgere, skateboarders og demonstranter.

KOMMERSIALISERINGEN av OL skjøt fart med Los Angeles i 1984. Ordfører Tom Bradley ønsket ikke å bruke offentlige midler på eventet. Men idrettsinvestoren Peter Ueberroth så anledningen til å vise

MOTSTAND: Fordelingsretorikken i IOCs «Olympic Agenda 2020» omsettes ikke i praksis. Nå organiserer motkreftene seg, skriver innsenderen. Bilde fra protester ved stadion under åpningssermonien i Tokyo 23. juli. Foto: Naoki Ogura / Reuters / NTB

verden hvor effektiv nyliberalismen er. Aktører i amerikansk næringsliv investerte millioner.

IOC forsto at dette fungerte og utviklet et eget konsept: Det olympiske partnerprogrammet. Coca-Cola, Airbnb, Dow Chemical, Alibaba bidro. Det ble klart at OL kunne brukes til å forme arrangørbyene som investeringsobjekt slik politikere og næringsliv ønsket. Profitten skulle lett kunne trekkes ut til IOC og multinasjonale selskaper. For sommer-OL dreier det seg om 5–6 milliarder dollar med halvdelen til IOC. Medieselskaper er kommet til med sine reklamepenger.

GLOBALE TOPPMØTER OG arrangement, som OL, er blitt drivkraft bak tvangs-

utkastelser og rasering av boligområder. Før lekene i 1998 ble 720.000 mennesker fjernet fra hjemmene sine i Seoul og Incheon. Om lag 30.000 i Atlanta før OL i 1996. Utbyggingen i Aten i 2004 tvang hundrevis bort fra boligene deres. 1,5 millioner innbyggere, særlig aktører i den uformelle økonomien, «forsvant» mens Beijing forberedte 2008-OL. Under forberedelsene til det «inkluderende OL» i Rio ble 70.000 tvangsflyttet. Svart ungdom ble drept i stort antall for å sikre det som ble et ekskluderende OL. Russisk lovgivning knyttet til LGBT rettigheter under Sochi-lekene og utbygging av migrantarbeidere i Qatar (World Cup 2022) bekrefter at menneskerettighetsbrudd følger megaeventer.

DET MODERNE OL ble initiert av Pierre de Coubertin, en fransk baron. Utgangspunktet var at OL skulle fremme fred. Samtidig var formålet å forberede fransk ungdom på krig. Etter nederlaget i den fransk-prøyssiske krigen mente han de var for «flabby». OL skulle være for alle. Kvinners oppgaver måtte likevel begrenses til å legge laurbær på vinnernes hoder og produsere mannlige gullmedaljører. Afrikanere skulle også inviteres; edel kappestrid ville forebygge hangen deres til latskap. Arbeiderklassen skulle utdannes. I 1920 og -30 årene ble det arrangert alternative OL av og for kvinner og arbeidere. En reaksjon mot Coubertin og borgerskapets leker.

Coubertins forkvaklede ideer lever blant idrettsledere verden over. Opp-

«KOMMERSIALISERINGEN AV OL SKJØT FART MED LOS ANGELES I 1984.»

gjør med ulikhet og diskriminering knyttet til rasisme, kjønn, etnisitet og arbeid, mangler. Miljø- og klimakonsekvenser pga. infrastrukturbygging, flyreiser og energibruk neglisjeres. Elitedyrking er åpenbar og dopingkontroll mangelfull.

FORDELINGSRETORIKKEN I IOCS «Olympic Agenda 2020» omsettes ikke i praksis. Nå organiserer motkrefter seg ikke bare opp mot enkeltarrangement, men på permanent, global basis. Et første anti-olympisk toppmøte ble organisert i juli 2019 på initiativ av NOlympics Los Angeles og Tokyo-gruppene Hangorin no Kai og OkotowaLink. Noe for norske menneskerettighetsaktivister og idrettsutøvere?

■ UNDERINNEGG

HISTORIEN OM NESNA

Stortingets politikk for høyskolene og de mindre studiestedene er uklar. Sp frykter at flere vil lide samme skjebne som Nesna.

■ HØGSKOLEN I NESNA

MARIT KNUTSDATTER STRAND

Oppland Sp / Utdannings- og forskningskomiteen, Stortinget

Desentralisert høyere utdanning er i vinden, i alle fall i festtaler. Men, hva skjer rndt i landet, blir det mer høyere utdanning nærmere folk? Ikke på Nesna. Geir Ramnefjell omtaler Nesna i et innlegg i Dagbladet 27. juli, men trenger korrigering på historiefortellinga si. Høgskolen i Nesna ble etablert i 1918 og lagt ned i 2015, og er symbol på hvor galt det kan gå når Høyres politikk får virke.

I sak etter sak erklærer Høyre at sykdommen er at man er for liten og sårbar. Medisinen er å slå seg sammen til større enheter, avvikle politisk ansvar, gi trange kår økonomisk og praktisk, og se hva som skjer. Sentralisering gjør at vi mister fokus på hva som faktisk gir kvalitet.

STRUKTUREREFORMEN ga grunnlaget for der vi er i dag. Institusjoner er slått sammen i hopetall, og større universitet og færre høyskoler er resultatet. Stortingets politikk for høyskolene og de mindre studiestedene er uklar. Senterpartiet frykter at flere vil lide samme skjebne som Nesna. Nettopp derfor er det alvorlig når stortingsflertallet ikke vil vedta reetablering av høyskolen på Nesna, som Senterpartiet foreslo i Stortinget i mars. SV var det eneste partiet som støttet forslaget. Skal Nord-Norge også få den kompetanse folk her trenger, må det politisk vilje til. I Nordland er situasjonen forverret etter nedleggninga av campus Nesna.

Søkertallene til grunnskolelærerutdanning 5.-10. klasse har sunket i fylket. Utdanningsforbundet, fylkestinget, regionrådet og kommunen er bekymra. Folk er bekymra. I følge KS trenger Nordland 141 nye lærere årlig de neste ti åra. Folkeaksjonen for høgare utdanning på Helgeland krever handling.

AP OG FRP KUNNE SIKRA FLERTALL i Stortinget for å starte gjenoppbyggingen på Nesna, men toer sine hender. Frp påstår det er lovstridig av Stortinget å vedta opprettholdelse av tilbudet på Nesna. Arbeiderpartiet har lovord. Faktum er at departementet til enhver tid kan ta tilbake delegert myndighet som utdanningsinstitusjonene har over studiestedene. Senterpartiet mener generelt Stortinget må behandle forslag om å legge ned studiesteder, også de som er fusjonert inn i større institusjoner. Skal vi ha studier spredt i hele landet, må det reell politisk vilje til. Det stiller Senterpartiet opp med for Nesna.